

МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТНИНГ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИДА ҲИСОБ СИЁСАТИГА ҚЎЙИЛГАН ТАЛАБЛАР

Сиддиқов Муминжон Юнусович

ЖизПИ, Иқтисодиёт ва менежмент кафедраси доценти

Абдурасулов Дурбек

Жиззах политехника институти талабаси

Аннотация:

Ушбу тезисда Ўзбекистон Республикасининг бухгалтерия ҳисоби миллий стандартининг халқаро стандартларига ўтиши, мувофиқлиги, асосий капиталга ўзлаштирилган инвестициялар, жумладан, хорижий инвестицияларни жалб этиш устувор масалалар сифатида кўриб чиқилади. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги 2020 йил 24 февралдаги ПҚ-4611 қарори талаблари ва юртимизда ҳисоб сиёсатида янги саҳифа очилиши ҳақида.

Калит сўзлар: Молиявий ҳисобот халқаро стандартлари (МҲХС), иқтисодиётининг уйғунлашуви, бухгалтерия ҳисобининг моделлари, хориж инвестициялар.

ТРЕБОВАНИЯ К УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКЕ В СООТВЕТСТВИИ С МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ

Аннотация:

переход на международные стандарты национального стандарта бухгалтерского учета Республики Узбекистан, их соответствие требованиям, инвестиции в основной капитал, включая привлечение иностранных инвестиций, рассматриваются в качестве приоритетных вопросов. Также, о требованиях постановления Президента Республики Узбекистан PQ-4611 от

24 февраля 2020 года "О дополнительных мерах по переходу на международные стандарты финансовой отчетности" и открытии новой страницы в учетной политике нашей страны.

Ключевые слова: международные стандарты финансовой отчетности (МНХС), гармонизация экономики, модели бухгалтерского учета, иностранные инвестиции.

Кейинги пайтларда мамлакатимизда бухгалтерия ҳисобини ислоҳ қилиш ва молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари (МҲХС)га ўтиш даврида унинг роли сифат жиҳатидан ўзгармоқда. Мамлакатимизда қабул қилинаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар МҲХС талабларига мослаштирилмоқда.

МҲХСда молиявий ҳисобот мазмунига мурасали ёндашувдан фойдаланади, бу бир вақтнинг ўзида молиявий мақсадлар ва мулккий мақсадларга (ҳисобот бераётган ташкилотнинг молиявий ҳолати тўғрисидаги маълумот, унинг иқтисодий ресурсларининг табиати, ҳажми ва ўзгаришлари эришишни ўз ичига олади. Кўп сонли илмий тадқиқотлар билан исботлаб берилганки, бир-бирига зид бўлган бу мақсадлар ҳисоб объектларини ажратишга, бухгалтерия ҳисобини баҳолаш ва ҳисобот элементларини тан олишга ҳар хил ёндашувларни назарда тутди. Қарама-қаршилик инвесторлар, мулкдорлар (улар учун, қоидага кўра, молиявий натижалар - рентабеллик тўғрисида тўғрисидаги маълумот муҳим) ва кредиторларнинг (мулкнинг ҳолати - тўлов қобилияти тўғрисидаги маълумотларга устунлик берилади) манфаатлари тўқнашуви натижасида юзага келади. Молиявий ҳисоботдан фойдаланувчиларнинг барча гуруҳлари манфаатларини тенг равишда қондириш мумкин эмас. Ҳозирги вақтда МҲХС молиявий ҳисоботи фаолиятнинг иқтисодий самарадорлигини аниқлаш учун, яъни инвесторлар ва мулкдорлар учун фойдалидир. Бунга активлар, даромадлар ва молиявий ҳисоботнинг бошқа элементлари, уларни аниқлаш мезонлари ва бухгалтерия ҳисоб-китоблари таърифлари гувоҳлик беради.

Ҳисоб сиёсати томонидан белгиланадиган ижтимоий мақсадлар жамиятнинг алоҳида аъзолари ва умуман жамият эҳтиёжларини қондиришга

йўналтирилиши мумкин. Улар бухгалтерия ҳисоби ёки молиявий ҳисоботда шаклланган ижтимоий-иқтисодий маълумотларнинг таркиби, ҳажми ва сифати, шунингдек бухгалтерия ҳисоби тартиб-қоидалари билан боғлиқ.

Умуман олганда, жамият учун ҳисоб сиёсатининг ижтимоий мақсадлари қуйидагилардан иборат: фойдаланувчиларга тақдим этиладиган иқтисодий (молиявий) маълумотларни соддалаштириш; уни олиш билан боғлиқ харажатларни камайтириш; хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини акс эттириш ва бухгалтерия ҳисобининг айрим объектларини (молиявий ҳисобот элементлари) тақдим этиш бўйича ҳисоботларнинг хабардорлигини ошириш.

Ижтимоий мақсадлар бухгалтерия ҳисоби чегараларини кенгайтириши мумкин. Баъзи тадқиқотчилар бухгалтерия ҳисобининг мақсади битта корхонани эмас, балки бутун жамият ёки муайян ижтимоий гуруҳлар учун унинг фаолиятининг ижтимоий-иқтисодий натижаларини қамраб олиши кераклигини таъкидлайдилар. Бухгалтерия ҳисобига ижтимоий ёндашув тарафдорлари бухгалтерия назариясига ижтимоий харажатлар тоифасини киритадилар. Баъзи назарияларга кўра, инсон омилини ҳисобга олиш керак. Масалан, бухгалтерия балансидаги ходимларни ўқитиш билан боғлиқ барча харажатларни кадрларга инвестиция сифатида капитализация қилиш ва кейинчалик уларни маълум бир вақт ичида амортизация қилиш¹. Шундай қилиб, бухгалтерия ҳисоби учун қўйилган ижтимоий мақсадлар ҳам бўлиши мумкин: ижтимоий харажатларни ҳисобга олиш, тайёр маҳсулот ёки хизматларнинг индивидуал ва ижтимоий харажатларини ҳисоблаш ва бошқалар.

Ҳисоб сиёсатининг моҳияти ва мақсадларини ишлаб чиқиш даражада ҳисоб сиёсатининг мазмуни ва шаклланиш жараёнини ўрганишга асос бўлади. Унинг асосий вазифаси ҳисоб сиёсати таркибидаги муносабатларни аниқлаш ва олинган маълумотлардан замонавий шароитларда ҳисоб сиёсатини тузиш бўйича кўрсатмаларни ишлаб чиқишда фойдаланишдан иборат.

Ҳисоб сиёсатининг мазмуни бўйича қуйидагича хулосалар тузилади:

¹ Соколов, Я.В. История бухгалтерского учета / Я.В. Соколов, В.Я. Соколов. - М.: Финансы и статистика, 2004. - 272 с. 269-бетдан

- ҳисоб сиёсатининг мазмуни комплексли бўлиб, ўзаро боғлиқ элементлар тўпламини англатади. Ҳисоб сиёсати элементлари остида мутахассислар ва олимлар аниқ ёки умумий мақсадларга эришишга қаратилган бухгалтерия ҳисобини ташкил этиш ва юритиш усуллари бўйича қабул қилинган қарорларни тушунадилар;

- ҳисоб сиёсатининг элементлари бухгалтерия ҳисоби ёки молиявий ҳисобот учун қўйилган мақсад ва вазифалар билан бирлаштирилиши керак. Шу билан бирга, элементларни ягона ҳисоб сиёсатига шакллантириш жараёни элементларнинг ҳисобот кўрсаткичларига ҳар хил таъсир кўрсатиши - бир хил элементлар баъзи кўрсаткичларни яхшилаб, бошқаларини ёмонлаштирадиган ҳолатда мураккаблашади.

Шундай экан, ҳисоб сиёсати элементлари бухгалтерия ҳисоби ёки молиявий ҳисобот олдида қўйилган мақсадлар ва вазифалар билан бирлаштирилиши керак.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармони.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 7 майдаги “Иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларига инновацияларни жорий этиш механизмларини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3698-сонли Қарори
3. Gaybullayevna, R. S. ., & Musurmangulov. (2024). THE IMPORTANCE OF TIME MANAGEMENT IN ENSURING EFFICIENCY IN CONSTRUCTION. JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE, 3(1), 28–31.
4. Gaybullayevna, R. S. (2023). THE STATE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY: PROBLEMS AND SOLUTIONS. JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE, 2(12), 38-42.
5. Sharifa, R., & Ilyos, T. (2023). PRINCIPLES OF SCIENTIFIC MANAGEMENT IN MANAGEMENT. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(16), 1097-1100.

6. Sharifa, R., & Sayyora, M. (2023). HISTORY OF EMERGENCE OF MANAGEMENT AND ITS PLACE TODAY. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(16), 1093-1096.
7. Sharifa, R. (2023). DIRECTIONS FOR INCREASING INVESTMENT ATTRACTIVENESS IN REGIONS. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(16), 1088-1092.
8. Sharifa, R., & Nozima, T. (2023). QUALITY MANAGEMENT IN COMPETITIVE CONDITIONS IS THE MAIN FACTOR OF ENTERPRISE SUCCESS. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 2(20), 200-203.
9. Sharifa, R., & Mahliyo, K. (2023). ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF ENTERPRISES AND THEIR APPEARANCES. JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE, 2(5), 77-83.
10. Gaybullayevna, R. S. (2023). WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IS A FACTOR OF INCREASE IN OUR COUNTRY'S ECONOMIC WELFARE AND SOCIAL DEVELOPMENT. JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE, 2(5), 73-76.
11. Gaybullayevna, R. S. (2023). MODERN FUNDAMENTALS OF FINANCIAL MANAGEMENT OF INVESTMENT ACTIVITY. JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE, 2(5), 51-54.
12. Gaybullaevna, R. S. (2023). Methods for Assessing the Economic Efficiency of Investments in Construction. European Journal of Higher Education and Academic Advancement, 1(1), 95-98.